

'Zichzelf moeten verstoppen maakt mensen ziek'

Holocaust-herdenking in de Bondsdag in het teken van lhbtq-slachtoffers

Achtergrond - 27 januari 2023 - Auteur: Lynn Stroo

Een bijzondere ochtend was het vrijdag in de Bondsdag. Voor het eerst werden tijdens de jaarlijkse Holocaust-herdenking slachtoffers herdacht die vanwege hun seksuele oriëntatie en genderidentiteit zijn vervolgd. De verscheidenheid aan mensen en genodigden die de plechtigheid bijwoonden, gaven kleur aan het grauwe en regenachtige Berlijn.

Buiten hingen alle vlaggen op het Rijksdaggebouw halfstok, binnen zaten bijna alle Duitse hoogwaardigheidsbekleders bij elkaar: bondskanselier Scholz, bondspresident Frank-Walter Steinmeier, de ministers en veel parlementsleden. De tribunes zaten vol pers en belangstellenden. Bondsdagvoorzitter Bärbel Bas opende de herdenkingsbijeenkomst en heette allereerst de aanwezige Holocaust-overlevenden welkom, iets wat 78 jaar na het einde van de Tweede Wereldoorlog geen vanzelfsprekendheid is.

Hoewel het vandaag [draaide om de slachtoffers die vanwege hun seksuele geaardheid zijn vervolgd door de nazi's](#), waren er geen overlevenden die het konden navertellen. “De laatste slachtoffers van deze lhbtq-minderheidsgroep zijn gestorven zonder gehoord te zijn”, zei Bas. “Wanneer de ‘Zeitzeugen’ sterven, moeten anderen hun verhaal vertellen.” De indrukwekkende levensverhalen van de lesbische Mary Pünjer (1904-1942) en de homoseksuele Karl Gorath (1912-2003) werden daarom verteld door twee acteurs. Hun foto's verschenen op schermen in de zaal.

De enige Holocaust-overlevende die de Bondsdag toesprak was de Nederlands-joodse Rozette Kats (80). Zij is geen slachtoffer vanwege haar seksuele oriëntatie, verklaarde ze, maar voelt wel gelijkenissen met deze slachtoffergroep. Haar moeder, broertje en vader werden vermoord in concentratiekamp Auschwitz. Als acht maanden oude baby werd Rozette in een pleeggezin ondergebracht, waar ze Rita werd genoemd. “Pas toen ik zes jaar oud was zeiden zij tegen mij: je ouders en broertje zijn vermoord omdat ze joods waren. Wij houden van je en zullen voor je zorgen tot je groot bent. Laten we het er verder niet meer over hebben.”

Ze schrok zo van die boodschap, dat ze besloot zich zo goed mogelijk aan te passen en verder te gaan, om te voorkomen dat zoiets ooit nog een keer zou gebeuren. Ze verstopte zichzelf. “Ik leidde een dubbelleven en dat maakte mij ziek.” Pas toen ze in 1992 op een conferentie veel meer kinderen van vermoorde joodse ouders trof, voelde ze zich bevrijd. “Ik was niet

meer de enige.” Sindsdien gaat het veel beter met Kats. Ze werkt onder meer voor herinneringscentrum Kamp Westerbork en geeft lezingen. “Jonge vluchtelingen herkennen zich in mijn verhaal”, zei Kats, die zich ook goed kan voorstellen dat dat voor lhbtq-mensen geldt. “Het maakt mensen ziek als ze zichzelf moeten verstoppen.”

Deze minderheidsgroep had lange tijd geen plek in de herinnering aan de Tweede Wereldoorlog. “Dat vind ik verkeerd”, zei Kats stellig. Samen met de Duits-Nederlandse schrijver en historicus Lutz van Dijk heeft ze zich ingezet voor de herdenking van deze slachtoffers. “‘Nie Wieder’ gold lang niet voor iedereen, ook Roma en Sinti moesten lang strijden voor erkenning.” De gruwelijke geschiedenis van homo’s en lesbiennes tijdens en na de oorlog werkt volgens Kats nog altijd door, “er zijn nog steeds gewelddaden tegen queer-mensen”. Haar verhaal werd onthaald met luid applaus en een staande ovatie in de parlamentszaal.

Ook Bas refereerde aan de positie van lhbtq’ers vandaag. “Misdaden tegen queer-mensen nemen toe.” Homo’s, lesbiennes en transpersonen worden beledigd, lastiggevallen en aangevallen. Het is daarom gevaarlijk om te denken “dat Duitsers hun les hebben geleerd”, aldus de Bondsdagvoorzitter. “We moeten ons met het verleden bezig blijven houden. Een vrije en open samenleving is niet vanzelfsprekend.”

De herdenking werd muzikaal omlijst door twee liederen gezongen door artiest Georgette Dee, begeleid door pianomuziek. Na een uur was de *Gedenkstunde* voorbij. De bloemenkransen werden weggedragen, de piano opgeruimd. Klaar voor de volgende plenaire vergadering.

Buiten, bij het homomonument in Tiergarten, precies tegenover het grote Holocaust-monument, liggen tientallen bloemenkransen in alle kleuren van de regenboog. Veel mensen hebben zich hier vrijdagmiddag verzameld. Ze praten en omhelsen elkaar. Een man vertelt aan zijn buurman dat iemand hem ooit had gezegd dat hij het monument - een donkergrijze kubus - niet mooi vond. Daarop had de man geantwoord: "De Holocaust was ook niet mooi."

Dit is een artikel gedownload via [duitslandinstituut.nl](https://www.duitslandinstituut.nl).

Artikel:

<https://www.duitslandinstituut.nl/artikel/53725/zichzelf-moeten-verstoppen-maakt-mensen-ziek>